

LIBRIS

We know
books

Ioan Adam

Tratat de drept civil. Obligațiile
Volumul III. Regimul juridic general

Editura C.H. Beck
București 2024

Cuprins

Cuvânt-înainte.....	XIII
Abrevieri.....	XVII
Titlul I. Considerații generale privind obligațiile civile.....	1
Capitolul I. Noțiunea de obligație. Clasificarea obligațiilor.....	1
Secțiunea 1. Noțiunea de obligație.....	1
§1. Concepția unitară de reglementare a raporturilor de drept privat adoptată de Codul civil.....	1
1.1. Aspecte generale privind noțiunea de profesionist.....	4
1.2. Aspecte generale privind noțiunea de întreprindere și comerciant.....	7
§2. Reglementare. Definiție.....	8
§3. Noțiune. Terminologie.....	12
§4. Structura obligației.....	16
4.1. Subiectele raportului juridic de obligații.....	18
4.2. Conținutul raportului juridic de obligații.....	20
4.2.1. Drepturile de creanță.....	22
4.2.2. Comparație între drepturile de creanță și drepturile reale.....	23
§5. Obiectul raportului juridic de obligații.....	26
5.1. Condițiile generale ale prestației.....	28
5.2. Obligații principale, categorii de prestații.....	29
5.2.1. Obligația de a da (<i>dare</i>).....	30
5.2.2. Obligația de a face (<i>facere</i>).....	35
5.2.3. Obligația de a nu face (<i>non facere</i>).....	36
§6. Sancțiunea obligației (<i>sanctio praecepti iuris</i>).....	37
§7. Importanța obligațiilor.....	40
Titlul II. Modalitățile obligațiilor.....	41
Capitolul I. Considerații generale asupra obligațiilor afectate de modalități.....	41
Secțiunea 1. Scurte considerații privind prevederile actualului <i>Cod civil</i> în comparație cu cele ale <i>Codului civil din 1864</i>	41
Secțiunea a 2-a. Noțiune.....	43
Secțiunea a 3-a. Clasificare.....	46
Secțiunea a 4-a. Modalitățile obligațiilor. Noțiune și clasificare.....	47

Capitolul II. Modalitățile care afectează ființa sau executarea obligațiilor....	52
Secțiunea 1. Condiția – modalitate a obligațiilor	52
§1. Noțiune. Definiție.....	54
§2. Trăsături	57
§3. Clasificare.....	58
§4. Cerințe pe care trebuie să le îndeplinească orice condiție	76
§5. Reguli cu privire la îndeplinirea sau neîndeplinirea condiției	79
§6. Efectele condiției.....	83
6.1. Efectele condiției suspensive.....	84
6.2. Efectele condiției rezolutorii	90
6.3. Renunțarea la condiție	94
Secțiunea a 2-a. Termenul – modalitate a obligațiilor.....	95
§1. Considerații introductive.....	95
§2. Definiție.....	97
§3. Clasificare.....	99
§4. Efectele termenului	115
§5. Renunțarea la termen. Decăderea din beneficiul termenului.....	124
§6. Calculul termenului.....	132
Capitolul III. Obligații complexe sau plurale.....	135
Secțiunea 1. Modalități privitoare la subiectele obligațiilor. Obligații cu pluralitate de subiecte	135
§1. Considerații preliminare	135
§2. Obligațiile divizibile (conjuncte).....	137
2.1. Noțiune	137
2.2. Domeniul de aplicarea a obligațiilor divizibile și izvoarele sale	140
2.3. Regula materiei pluralității de subiecte	145
2.4. Efecte.....	147
§3. Obligațiile indivizibile	149
3.1. Noțiune. Reglementare	149
3.2. Izvoarele indivizibilității.....	152
3.3. Efecte.....	157
§4. Obligațiile solidare.....	172
4.1. Noțiune. Reglementare. Izvoare. Fundamentare	172
4.2. Solidaritate activă	176
4.3. Solidaritatea pasivă.....	191
4.3.1. Noțiune. Reglementare. Regim juridic	191
4.3.2. Presupunerea de solidaritate.....	195
4.3.3. Izvoarele solidarității pasive	198
4.3.4. Cazuri de solidaritate pasivă legală.....	200
4.3.5. Condițiile de existență a solidarității pasive	202
4.3.6. Trăsăturile caracteristice ale solidarității pasive	203
4.3.7. Efectele solidarității pasive.....	206

4.3.8. Efectele solidarității pasive între creditor și (co)debitorii solidari.....	208
4.3.9. Excepții invocate de debitorul solidar opozabile creditorului. Aspecte generale	212
4.3.10. Efectele secundare în raporturile dintre creditor și debitorii solidari.....	226
4.3.11. Efectele solidarității pasive în raporturile dintre (co)debitorii (solidari)	231
4.3.12. Încetarea solidarității pasive	237
4.4. Asemănări și deosebiri între obligațiile solidare și obligațiile indivizibile	239
4.5. Obligațiile <i>in solidum</i>	242
4.5.1. Considerații introductive.....	242
4.5.2. Noțiune. Conținut. Natură juridică.....	247
4.5.3. Specificul obligației <i>in solidum</i>	251
4.5.4. Trăsături definitorii și caractere juridice.....	252
4.5.5. Aspecte de ordin terminologic	255
4.5.6. Sfera de aplicare a obligațiilor <i>in solidum</i>	256
4.5.7. Efectele juridice ale obligației <i>in solidum</i>	263
4.5.8. Considerații finale.....	267
4.5.9. Asemănări și deosebiri între obligațiile <i>in solidum</i> și obligațiile solidare	270
Secțiunea a 2-a. Modalități privitoare la obiectul obligațiilor. Obligații cu pluralitate de obiecte	272
§1. Obligațiile alternative.....	272
1.1. Noțiune, reglementare.....	273
1.2. Alegerea prestației și limitele acesteia.....	277
1.3. Natura juridică a obligației alternative	281
1.4. Efecte.....	283
1.5. Delimitarea obligației alternative de alte instituții juridice asemănătoare.....	292
§2. Obligațiile facultative.....	295
2.1. Noțiune	295
2.2. Efectele obligațiilor facultative	297
2.3. Delimitarea obligației facultative de alte instituții juridice asemănătoare.....	299
2.4. Privire comparativă cu obligația alternativă.....	301
Titlul III. Dinamica obligațiilor.....	303
Capitolul I. Considerații generale.....	303
Secțiunea 1. Noțiune	303
Secțiunea a 2-a. Transmisiunea sau circulația obligațiilor. Moduri de transmitere.....	306

Secțiunea a 3-a. Transformarea obligațiilor. Mijloace juridice de transformare	308

Capitolul II. Mijloacele juridice de transmitere a obligațiilor..... 311

Secțiunea 1. Cesiunea de creanță	311
§1. Prezentare istorică sumară. Analiză comparativă a dispozițiilor <i>Codului civil din 1864</i> , respectiv cele ale actualului <i>Cod civil</i>	311
§2. Definiție, reglementare, drept tranzitoriu	313
§3. Domeniul de aplicare	320
§4. Funcțiile cesiunii de creanță	330
§5. Caracterele juridice ale cesiunii de creanță	334
§6. Condițiile cesiunii de creanță.....	336
6.1. Condiții de fond ale cesiunii de creanță.....	337
6.2. Condiții de formă ale cesiunii de creanță.....	338
6.3. Proba cesiunii de creanță	340
6.4. Formalități cerute de lege pentru asigurarea opozabilității cesiunii de creanță.....	341
§7. Efectele cesiunii de creanță.....	353
7.1. Efectul general.....	353
7.2. Efecte speciale	353
7.2.1. Între părți	353
7.2.2. Efectele cesiunii față de terți și între terți	368
§8. Cesiunea creanțelor constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător.....	379
8.1. Noțiune. Feluri. Reglementare.....	379
8.2. Modalități de transmitere.....	384
8.3. Mijloace de apărare ale debitorului	388
8.4. Plata creanței – obligație a debitorului	389
§9. Distincția între cesiunea de creanță și alte instituții de drept civil similare	391
9.1. Cesiunea de creanță și subrogația	391
9.2. Cesiunea de creanță și novația.....	392
§10. Aplicații practice ale mecanismului juridic al cesiunii de creanță.....	392
Secțiunea a 2-a. Subrogația personală în drepturile creditorului prin plata creanței.....	393
§1. Noțiune. Natură juridică. Definiție. Reglementare	393
§2. Felurile subrogației	398
2.1. Subrogația convențională	398
2.2. Subrogația legală	407
2.2.1. Domeniul de aplicare	407
2.2.2. Cazurile de subrogație legală	408
§3. Efectele subrogației.....	417
§4. Efectele subrogației parțiale.....	420
§5. Distincția între subrogație și cesiunea de creanță.....	423

Secțiunea a 3-a. Transmisiunea datoriei – preluarea de datorie	424
§1. Reglementare. Utilitate. Terminologie	424
§2. Natură juridică.....	432
§3. Domeniul de aplicare	434
§4. Condițiile de validitate ale preluării de datorie	436
§5. Căi directe de preluare a datoriei (transmisiunea directă a datoriei)	437
5.1. Efectele preluării de datorie până la acordul creditorului	437
5.1.1. Insolvabilitatea noului debitor	441
5.1.2. Ineficacitatea preluării datoriei	443
5.1.3. Comunicarea preluării. Termenul de acceptare	446
5.1.4. Acordul creditorului – efecte	450
5.1.5. Accesoriile creanței creditorului. Mijloacele de apărare ale noului debitor	452
5.2. Efectele preluării datoriei după acordul creditorului	456
5.3. Preluarea datoriei prin contract încheiat între creditor și noul debitor [<i>art. 1599 lit. b) C.civ.</i>]	457
§6. Procedee de realizare indirectă a preluării de datorie	459
Secțiunea a 4-a. Cesiunea de contract.....	462
§1. Noțiune. Reglementare. Definiție	462
§2. Natură juridică.....	466
§3. Elementele subiective ale cesiunii de contract, fundamente și utilitate	468
§4. Tipurile cesiunii de contract. Domeniul de aplicare	470
§5. Condițiile juridice	475
5.1. Forma contractului.....	476
5.2. Condițiile de validitate.....	477
5.3. Condițiile de efectivitate.....	477
§6. Efectele cesiunii de contract	479
6.1. Efectele cesiunii de contract în lipsa exprimării consimțământului ori până în momentul exprimării acestuia	480
6.2. Efecte ale cesiunii de contract după exprimarea consimțământului contractantului cedat.....	482
6.2.1. Efecte între contractantul cedent și contractantul cesionar	485
6.2.2. Efecte între contractantul cedat și contractantul cedent	486
6.2.3. Efecte între contractantul cedat și cesionar	490
6.2.4. Efecte ale cesiunii de contract ce se răsfrâng asupra terților	491
Capitolul III. Mijloacele juridice de transformare a obligațiilor.	
 Novația.....	494
Secțiunea 1. Noțiune. Sorginte.....	494
Secțiunea a 2-a. Reglementare. Utilitate	497
Secțiunea a 3-a. Felurile novației	499
Secțiunea a 4-a. Condițiile novației	506
Secțiunea a 5-a. Efectele novației	516

Titlul IV. Stingerea obligațiilor	527
Capitolul I. Reglementarea mijloacelor de stingere a obligațiilor	527
Secțiunea 1. Considerații generale – efectele obligațiilor civile	527
Secțiunea a 2-a. Enumerare	529
Secțiunea a 3-a. Clasificarea modurilor de stingere a obligațiilor.....	533
Capitolul II. Formele executării obligațiilor civile.....	535
Secțiunea 1. Noțiuni. Enumerare	535
Secțiunea a 2-a. Principiul executării întocmai sau în natură a obligațiilor	537
Secțiunea a 3-a. Executarea voluntară în natură a obligațiilor. Plata	539
§1. Noțiune. Natură juridică	539
§2. Reglementare. Definiție. Temeiul plății	542
§3. Condițiile plății.....	545
3.1. Persoanele care pot face plata – reguli și excepții	545
3.2. Persoanele care pot primi plata.....	554
§4. Condițiile plății. Obiectul plății	563
4.1. Diligența cerută în executarea obligațiilor	563
4.2. Obligațiile de rezultat și de mijloace	567
4.3. Obligația de a preda bunuri individual determinate.	
Plata făcută cu bunul altuia	573
4.4. Obligații care au ca obiect „strămutarea proprietății” – <i>ca formă a obligației „de a da”</i>	578
4.5. Obligația de a da bunuri de gen	581
4.6. Obligația de a constitui o garanție	583
4.7. Obligația care are ca obiect prestația de a da o sumă de bani cu dobânzile aferente	584
§5. Indivizibilitatea plății	593
§6. Locul plății	596
§7. Data plății. Plata anticipată	600
§8. Cheltuielile pentru efectuarea plății.....	606
§9. Proba plății	607
9.1. Mijloacele de probă	607
9.2. Chitanța liberatorie. Remiterea înscrisului original al creanței	610
9.3. Presumpțiile privind efectuarea plății. Liberarea garanțiilor	614
§10. Imputația plății	617
10.1. Imputația convențională și imputația unilaterală	618
10.2. Imputația legală	623
§11. Punerea în întârziere a creditorului. Noua ofertă reală de plată.....	625
11.1. Noțiune. Reglementare	625
11.2. Cazurile de punere în întârziere a creditorului.....	628
11.3. Efectele punerii în întârziere a creditorului	629
11.4. Elemente procedurale	632

§12. Dreptul tranzitoriu în materia stingerii voluntare a obligațiilor prin plată.....	636
Secțiunea a 4-a. Executarea silită a obligațiilor	637
§1. Executarea silită în natură a obligațiilor	637
1.1. Noțiune. Reglementare	637
1.2. Consecințele neexecutării	640
1.3. Imputabilitatea neexecutării obligației	642
1.4. Condițiile executării silite în natură.....	646
1.5. Executarea silită în natură a obligațiilor după obiectul lor	650
1.5.1. Executarea obligațiilor <i>de a da</i>	651
1.5.2. Executarea obligațiilor <i>de a face</i>	654
1.5.3. Executarea silită a obligațiilor <i>de a nu face</i>	661
1.6. Aplicarea de penalități pentru neexecutarea obligațiilor <i>de a face și a nu face</i>	663
1.6.1. Considerații generale asupra mijloacelor de constrângere a debitorului – scurt istoric.....	663
1.6.2. Actuala reglementare	665
Capitolul III. Alte mijloace de stingere a obligațiilor	668
Secțiunea 1. Stingerea obligațiilor prin realizarea creanței	668
§1. Compensația.....	668
1.1. Considerații introductive.....	668
1.2. Noțiune	671
1.3. Domeniul de aplicare.....	674
1.4. Felurile compensației.....	679
1.4.1. Compensația legală.....	680
1.4.2. Compensația convențională	695
1.4.3. Compensația judiciară.....	696
§2. Confuziunea	698
2.1. Noțiune. Reglementare. Natură juridică	698
2.2. Domeniul de aplicare.....	700
2.3. Efecte.....	702
§3. Darea în plată. Cesiunea de creanță în locul executării	705
3.1. Noțiune. Definiție.....	705
3.2. Natură juridică	707
3.3. Condițiile dării în plată.....	709
3.4. Efecte	710
3.5. Cesiunea de creanță în locul executării – condiții, efecte.....	712
Secțiunea a 2-a. Stingerea obligațiilor prin nerealizarea creanței creditorului	714
§1. Remiterea de datorie	714
1.1. Noțiune. Natură juridică. Sursă intelectuală. Reglementare	714
1.2. Condițiile remiterii de datorie.....	716
1.3. Felurile remiterii de datorie	718

1.4. Proba remiterii de datorie	719
1.5. Efectele remiterii de datorie	723
§2. Imposibilitatea fortuită de executare	726
2.1. Noțiune. Reglementare	726
2.2. Domeniul de aplicare.....	728
2.3. Condiții	729
2.4. Efecte.....	733
Bibliografie	737
Index alfabetic	753

Titlul I

Considerații generale privind obligațiile civile

Capitolul I

Noțiunea de obligație. Clasificarea obligațiilor

Secțiunea 1. Noțiunea de obligație

§1. Concepția unitară de reglementare a raporturilor de drept privat adoptată de Codul civil

Codul civil reprezintă pentru orice societate modernă un sistem coerent de reglementări vitale pentru funcționarea societății și a raporturilor dintre membrii acesteia, cuprinde un sistem de reguli, vectori de direcție care ordonează și permit atât dezvoltarea individului și respectarea drepturilor acestuia, cât și reglementarea unui circuit juridic dinamic, care să asigure garanții pentru stabilitatea raporturilor juridice și protejarea bunei-credințe.

O privire retrospectivă asupra evoluției dreptului privat și a raporturilor dintre dreptul civil și dreptul comercial ne dezvăluie o permanentă confruntare între tendințele autonomiste și tendințele integratoare care au pus sub semnul îndoielii supraviețuirea dreptului comercial.

Aceasta pentru că actualul Cod civil aduce ca noutate esențială reformarea sistemului de reglementare a raporturilor de drept privat în sensul că sistemul dualist bazat pe fostul Cod civil și pe Codul comercial a fost înlocuit cu sistemul unitar prin integrarea legislației comerciale în cea mai mare parte.

Un reputat autor¹ afirmă că reglementarea unitară a raporturilor de drept privat are ca semnificație „civilizarea” raporturilor juridice comerciale și implicit dispariția dreptului comercial.

Unificarea dreptului privat odată cu intrarea în vigoare a noului Cod civil impune o nouă abordare a „materiei comerciale care forma substanța dreptului comercial, ca ramură distinctă de drept în cadrul dreptului privat”².

---

¹ A se vedea *Șt.D. Cârpenaru*, Tratat de drept comercial, Ed. Universul Juridic, București, 2012, Cuvânt introductiv.

² A se vedea *S. Angheni*, Drept comercial. Profesiuniști – comercianți, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. IX.

Tot în doctrină¹ s-a afirmat că „dreptul comercial aparține științelor juridice și existența sa se afirmă și nu se discută”, precum și că „dreptul comercial nu este veșnic, ci va dispărea odată cu comerțul, dar aceasta nu se va întâmpla curând”.

Ca realitate juridică, actualul Cod civil marchează triumful concepției moniste² a dreptului privat în dauna celei dualiste existente până acum, integrând toate raporturile juridice de drept privat, fiind rezultatul opțiunii ferme pentru o „reglementare generală unitară a raporturilor de drept privat care să cuprindă principalele instituții ale dreptului privat”³.

În opinia noastră, reglementarea unitară a raporturilor juridice de drept privat, așa cum s-a relevat mai sus realizată de Codul civil, nu conduce cu necesitate la dispariția dreptului comercial, ci doar la o schimbare a fundamentelor acestuia⁴.

Actuala abordare pornește de la noile realități sociale și economice, dar mai ales de la cele juridice, iar delimitarea raporturilor comerciale de cele civile are la bază *conceptul de întreprindere și cel de profesionist*.

În acest sens, *art. 3 alin. (1) C.civ.* prevede că dispozițiile acestuia se aplică și raporturilor dintre *profesioniști*⁵ și dintre aceștia și alte subiecte de drept civil, iar *art. 3 alin. (2) C.civ.* statuează că persoana care exploatează o întreprindere are calitatea de profesionist.

Toți cei care exploatează o întreprindere sunt considerați profesioniști, iar prin exploatarea unei întreprinderi se înțelege exploatarea sistematică de către una sau mai multe persoane a unei activități organizate ce constă în administrarea, producerea ori înstrăinarea unor bunuri și prestarea de servicii, indiferent dacă au sau nu un scop lucrativ. Așa fiind, în concepția actualului Cod civil desfășurarea unei activități organizate și sistematizate califică acea activitate ca având caracter profesional, cei care o realizează ca fiind profesioniști, iar exploatarea unei întreprinderi constituie forma juridică de desfășurare a oricărei activități cu caracter profesional.

Activitatea de producere, precum și cea de circulație a mărfurilor, se întemeiază pe raporturile juridice care se stabilesc între profesioniști, în special raporturile juridice contractuale, în urma cărora se realizează executarea de lucrări, prestarea de servicii, desfacerea mărfurilor, producerea acestora etc.

---

¹ A se vedea *I. Turcu*, Codul insolvenței. Legea nr. 85/2014. Comentariu pe articole, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. XIII

² Pentru detalii, a se vedea *I. Adam, A.R. Adam*, Codul insolvenței, Titlul II. Procedura insolvenței (art. 1-5, 38-196, 197-203) Comentarii și explicații, Ed. C.H. Beck, București, 2016, p. 6-16.

³ A se vedea *M. Nicolae*, Codex iuris civilis, Tomul I. Noul Cod civil, ed. critică, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. XL.

⁴ *I. Adam, A.R. Adam*, Codul insolvenței, Titlul II. Procedura insolvenței, op. cit., p. 2.

⁵ În doctrină s-a arătat că profesionistul este un nou actor al dreptului privat român și că sunt profesioniști cei care exploatează o întreprindere. A se vedea *G.T. Nicolescu*, Drept civil. Teoria generală a obligațiilor contractuale, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 10. Acest autor face și o analiză în ce privește delimitarea dreptului afacerilor de cel al profesioniștilor.

Așadar, actualul Cod civil și-a însușit concepția „monistă”¹, care consacră unitatea de reglementare a raporturilor juridice de drept privat², în cadrul cărora se includ și cele specifice dreptului comercial, abandonându-se teoria autonomiei dreptului comercial³. În consecință, Codul civil cuprinde norme juridice de drept comun care se aplică atât profesioniștilor, cât și neprofesioniștilor. Acesta cuprinde însă o serie de reguli de drept comun specifice raporturilor juridice dintre profesioniști ori dintre profesioniști și neprofesioniști. Aceste norme juridice sunt derogatorii de la cele care reglementează raporturile juridice dintre neprofesioniști. În acest sens, *art. 2 C.civ.* stabilește că prevederile sale reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecți de drept civil, iar potrivit *art. 3 alin. (1)*, dispozițiile Codului civil se aplică raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alți subiecți de drept civil⁴.

În lumina actualului Cod civil, noțiunea de comerciant continuă să existe, însă aceasta trebuie analizată prin prisma noțiunii de profesionist și a noțiunii de întreprindere comercială⁵.

Potrivit *art. 3 alin. (1) și (2) din Codul insolvenței* (Legea nr. 85/2014)⁶, procedurile prevăzute de această lege specială se aplică *profesioniștilor*, astfel cum aceștia sunt definiți la *art. 3 alin. (2) C.civ.*, cu excepția celor care exercită profesii liberale și regiilor autonome.

Astfel, pentru a fi subiect al procedurii de insolvență reglementată de Legea nr. 85/2014, *debitorul trebuie să aibă statutul de profesionist ori de regie autonomă*, profesiile liberale fiind exceptate de la aplicarea prevederilor acestei legi. De asemenea, în Codul insolvenței s-a reglementat distinct și procedura de insolvență

---

¹ Pentru detalii referitoare la existența în continuare și după adoptarea actualului Cod civil a ramurii de drept: Dreptul comercial, a se vedea *S. Angheni*, *Drept comercial – între dualism și monism*, în vol. *Noul Cod civil. Comentarii*, ed. a 3-a, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 56.

² Pentru detalii referitoare la unitatea de reglementare în materie civilă, a se vedea *G. Buta*, *Noul Cod civil și unitatea dreptului privat*, în vol. *Noul Cod civil. Comentarii*, ed. a 3-a, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 65.

³ Pentru detalii referitoare la teoriile autonomiei dreptului comercial, a se vedea *I. Schiau*, *Drept comercial*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 12-17; *G. Florescu, Z. Bamberger, C. Florescu*, *Curs de dreptul societăților comerciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 13-14.

⁴ Pentru detalii referitoare la aplicabilitatea normelor juridice cuprinse în Codul civil, a se vedea *F. Baias*, *Proiectul Noului Cod civil – un demers necesar*, în CJ nr. 3/2009.

⁵ Art. 8 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M.Of. nr. 409 din 10 iunie 2011) stabilește că noțiunea de profesionist prevăzută la art. 3 include categoriile de *comerciant*, *întreprinzător*, *operator economic*, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege la data intrării în vigoare a Codului civil

⁶ Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență (M.Of. nr. 466 din 25 iunie 2014).

aplicabilă grupului de societăți, de unde rezultă că grupul de societăți constituie subiectul căruia i se aplică procedura de insolvență, însă într-un mod particular.

Chiar și anterior adoptării Codului insolvenței, în practica judiciară¹ s-a recunoscut posibilitatea deschiderii procedurii simplificate de insolvență față de un *profesionist*, chiar dacă Legea privind procedura insolvenței nr. 85/2006 a enumerat limitativ la *art. 1* categoria de persoane cărora li se poate aplica procedura insolvenței. Astfel, s-a reținut că este admisibilă cererea de deschidere a procedurii de insolvență față de un comerciant-persoană fizică care efectua acte de comerț cu titlu obișnuit. Potrivit acestei opinii, calitatea de comerciant nu era condiționată de înregistrarea în registrul comerțului ori de îndeplinirea altor formalități, potrivit prevederilor fostului Cod comercial.

1.1. Aspecte generale privind noțiunea de profesionist

În accepțiunea *art. 3 alin. (2) și (3) C.civ.* sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere, iar exploatarea unei întreprinderi reprezintă exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un scop lucrativ.

Codul civil nu a mai păstrat noțiunea de fapte sau acte de comerț și nici pe aceea de comerciant, așa cum acestea se regăseau reglementate de Codul comercial, care în prezent este abrogat aproape în totalitate. Astfel, potrivit *art. 8 alin. (2) din Legea nr. 71/2011* de punere în aplicare a Codului civil, expresiile de „acte de comerț”, respectiv „fapte de comerț”, cuprinse în toate actele normative în vigoare, se înlocuiesc cu expresia „activități de producție, comerț sau prestări servicii”.

Constatăm că legiuitorul Codului civil nu a mai definit și enumerat faptele sau actele de comerț, ori care le-ar putea efectua profesionistul, calitatea de profesionist rezultând din exploatarea unei întreprinderi, iar calitatea de comerciant rezultând din obligația de înregistrare în registrul comerțului².

Pentru corelarea celor două noțiuni, respectiv aceea de comerciant, adânc pătrunsă în mentalitatea juridică, cu aceea de profesionist, care a rezultat din principiul monist privind legislația civilă, însușit de legiuitorul Codului civil, s-au adoptat norme juridice de tranziție, respectiv prevederile cuprinse la *art. 6 și respectiv art. 8 din Legea nr. 71/2011* de punerea în aplicare a legii privind Codul civil.

Potrivit *art. 6 alin. (1) din Legea nr. 71/2011*, în cuprinsul actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a Codului civil, referirile la comercianți se consideră făcute la persoanele fizice sau, după caz, la persoanele juridice supuse înregistrării în registrul comerțului, cu anumite excepții expres enumerate³.

---

¹ Trib. Specializat Cluj, sentința civilă nr. 5102/2011, menținută de C.A. Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 4157/2012.

² Pentru o opinie în sensul că noțiunea de comerciant subzistă în dreptul civil și după abrogarea aproape în totalitate a Codului comercial a se vedea *Gh. Piperea*, Concepția monistă a noului Cod civil între intenție și realitate, în R.R.D.A. nr. 6/2011, p. 13.

³ Art. 6 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 prevede că: „Dispozițiile alin. (1) nu se aplică termenului «comerciant» prevăzut în: a) Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile

Potrivit *art. 8 alin. (1)* din aceeași lege, noțiunea de profesionist, prevăzută la *art. 3 C.civ.*, include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare activități economice profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.

În sistemul de drept privat italian a fost legiferată la *art. 2082 C.civ.* instituția întreprinderii, care a fost definită ca fiind o activitate economică profesională exercitată în domeniul producției ori a schimbului de bunuri și servicii, precum și instituția întreprinzătorului, acesta fiind cel care exercită o astfel de activitate¹.

În lumina prevederilor actualului Cod civil, o problemă care se ridică în doctrină, dar mai ales în jurisprudență, este aceea a sferei persoanelor căreia i se aplică Codul insolvenței, având în vedere că potrivit *art. 3 alin. (2) din Legea nr. 85/2014* acesta se aplică profesioniștilor².

Analizând prevederile legale evocate mai sus, se constată că noțiunea de comerciant, așa cum aceasta a fost reglementată înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu este înlocuită de aceea de profesionist, ci inclusă în aceasta din urmă. În consecință, comerciantul este partea, iar profesionistul este întregul.

În doctrină³ s-a subliniat că comerțul este o profesie practică de o persoană sau de un anumit grup specializat care urmărește realizarea propriilor nevoi, satisfacerea nevoilor altora și obținerea unui profit.

În funcție de activitatea desfășurată în mod organizat și sistematizat, raportat la obiectul și scopul acesteia, întreprinderea poate fi economică sau comercială ori civilă sau necomercială. Astfel, profesionistul care exploatează o întreprindere comercială are calitatea de comerciant, iar profesionistul care exploatează o întreprindere civilă este un necomerciant. Apreciem astfel că potrivit Codului civil, comerciantul este persoana fizică sau juridică care exploatează în condițiile legii o întreprindere economică, respectiv comercială.

Profesioniștii se împart în mai multe categorii, și anume: comercianți, întreprinzători, operatori economici, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.

---

geografice, republicată; b) Legea pomiculturii nr. 348/2003, republicată, cu modificările ulterioare; c) Legea nr. 321/2009 privind comercializarea produselor alimentare, cu modificările și completările ulterioare; d) orice alte acte normative în care termenul «comerciant» are un înțeles specific dispozițiilor cuprinse în aceste din urmă acte normative”. Art. 6 alin. (3) prevede că: „În legislația privind protecția drepturilor consumatorilor, termenul «comerciant» se înlocuiește cu cel de «profesionist»”.

¹ Pentru detalii, a se vedea *F. Galgano*, *Diritto privato*, Tredicesima edizione, Casa Editrice Dott. Antonio Milani, Padova, 2006, p. 453-499; *L. Panzani*, *Il Fallimento e le altre Procedure Concorsuali*, vol. I, Unione Tipografico-Editrice Torinese, Milano, 2000, p. 11-81

² Pentru comercianți – persoane juridice cărora li se aplică procedura insolvenței, a se vedea *A. Capriel*, *Procedura reorganizării și lichidării judiciare*, Ed. Lumina Lex, București, 1995, p. 8-10.

³ *S. Angheni*, *Drept comercial*, Ed. Oscar Print, București, 1997, p. 7.

Coroborând prevederile legale referitoare la noțiunea de profesionist, cu cele referitoare la noțiunea de comerciant, se poate trage concluzia că profesionistul reprezintă genul, iar comerciantul este doar o specie a acestuia. Astfel, s-a reținut¹ că termenul de comerciant nu este automat înlocuit cu termenul de profesionist, acestuia din urmă fiindu-i necesare condiții suplimentare pentru a fi echivalentul comerciantului.

Interpretând prevederile *art. 3 alin. (2) și (3) C.civ.*, profesionistul se poate defini ca fiind persoana fizică sau juridică care are obligația de înscriere în registrele publice și care exercită continuu, sistematic o activitate, pentru care își asumă un risc și care își afectează patrimoniul exploatarea unei întreprinderi².

Profesioniștii sunt o categorie mai amplă, care cuprinde și comercianții, având în vedere că în cadrul acesteia se includ cei care exercită activități economice în mod independent, supuși reglementărilor O.U.G. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale³ și liber-profesioniștii care exercită profesii reglementate sau liberale⁴, persoanele juridice de drept privat, instituțiile publice, organizații non-guvernamentale, precum și alte entități fără personalitate juridică. Atât profesioniștii, cât și comercianții, pot fi persoane juridice ori persoane fizice.

Asociațiile familiale s-au înființat în temeiul Decretului-lege nr. 54/1990 privind organizarea și desfășurarea unor activități economice pe baza liberei inițiative⁵, iar în prezent aceste entități își pot continua activitatea în conformitate cu prevederile O.U.G. nr. 44/2008⁶. Aceste entități pot fi subiect al procedurii de insolvență, fiind profesioniști comercianți⁷.

¹ C. Florescu, *Dreptul comercial în lumina noului Cod civil – între tradiție și modernitate* (<http://www.juridice.ro/177215/despre-dreptul-comercial-in-lumina-noului-cod-civil-intre-traditie-si-modernitate.html#>).

² Pentru detalii referitoare la criteriile de definire a noțiunii de profesionist, a se vedea Gh. Piperea, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 4.

³ M.Of. nr. 328 din 25 aprilie 2008.

⁴ Avocații, notarii publici, practicienii în insolvență, executorii judecătorești, evaluatorii, auditorii, consultanții fiscali, mediatorii, experții, arhitecții, farmaciștii, medicii etc.

⁵ M.Of. nr. 20 din 6 februarie 1990, în vigoare până la 4 noiembrie 2002, abrogat de Legea nr. 507/2002 privind organizarea și desfășurarea unor activități economice de către persoane fizice (M.Of. nr. 582 din 6 august 2002).

⁶ Pentru detalii referitoare la această categorie de profesioniști, a se vedea T. Prescure, R. Crișan, *Despre cerințele legale privitoare la desfășurarea unor activități economice de către persoanele fizice în lumina noii reglementări a Legii nr. 507/2002*, în R.D.C. nr. 5/2003, p. 28.

⁷ Referitor la calitatea de subiect al procedurii de insolvență a persoanei fizice autorizate, a se vedea D.C. Muntean, *Categoriile de subiecte de drept supuse regimului juridic al insolvenței*, în *Dreptul* nr. 1/2005, p. 96.

1.2. Aspecte generale privind noțiunea de întreprindere și comerciant

Întreprinderea reprezintă o afacere organizată de producție, comerț sau de prestări servicii, orientată spre un scop specific (de obicei obținerea unui profit) și care presupune un risc asumat¹.

În concepția clasică², întreprinderea a fost definită ca un organism economic, în fruntea căreia se află o persoană numită întreprinzător, care combină forțele naturii cu capitalul și cu munca, în scopul producerii de bunuri și servicii.

Noțiunea de întreprindere mai poate fi definită și ca o entitate agricolă, industrială, de construcții, comercială, de servicii sau financiară care desfășoară o activitate economică.

Potrivit *art. 2 din Legea nr. 346/2004* privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii³, prin întreprindere se înțelege orice formă de organizare a unei activități economice, autorizată potrivit legilor în vigoare să facă activități de producție, comerț sau prestări de servicii, în scopul obținerii de venituri, în condiții de concurență, respectiv: societăți reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, societăți cooperative, persoane fizice autorizate, întreprinzători titulari ai unei întreprinderi individuale și întreprinderile familiale, autorizate potrivit dispozițiilor legale în vigoare, care desfășoară activități economice.

Codul civil nu definește întreprinderea în sine, ci exploatarea unei întreprinderi, care așa cum am mai subliniat reprezintă exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, cu sau fără scopul de a opțiune profit.

O întreprindere al cărei scop este obținerea profitului, este o întreprindere economică sau comercială, pe când o întreprindere lipsită de scopul obținerii profitului este o întreprindere necomercială, adică civilă⁴.

Desfășurarea unei activități organizate, cu caracter profesional, prin care se urmărește dobândirea unor avantaje patrimoniale, este proprie activității comerciale⁵.

---

¹ Pentru o prezentare mai detaliată a noțiunii de *profesionist, întreprindere și comerciant*, a se vedea S. Angheni, *Drept comercial. Profesiuniști – comercianți*, op. cit., p. 2-34; Gh. Piperea, *Drept Comercial. Întreprinderea*, Ed. C.H. Beck, București, p. 31-40; Pentru comercianți – persoane juridice cărora li se aplică procedura insolvenței, a se vedea A. Capriel, op. cit., p. 8-10.

² Șt.D. Cârpenaru, M.A. Hotca, V. Nemeș, *Codul insolvenței comentat*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 26.

³ M.Of. nr. 681 din 29 iulie 2004.

⁴ R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu (ed. coord.), *Tratat practic de insolvență*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 198.

⁵ Pentru mai multe detalii referitoare la noțiunea de profesionist, comerciant, întreprindere, a se vedea S. Chirică, M. Mitan, *Reglementarea instituțiilor „profesionist”, „întreprindere” și „comerciant” în lumina noilor prevederi ale Codului civil, în Codului civil adnotat de experții caselor de avocatură de top din România*, vol. II, Ed. Colecția Lex Dex, Săptămâna financiară.

În acest sens, *art. 1 alin. (1) din Legea nr. 31/1990* privind societățile¹, republicată, prevede că: „în vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice și persoanele juridice se pot asocia și pot constitui societăți cu personalitate juridică, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi”.

Printre întreprinderile necomerciale se regăsesc și activitățile desfășurate în cadrul profesiilor liberare², însă această categorie de persoane este exclusă de la aplicarea Legii nr. 85/2014.

§2. Reglementare. Definiție³

Teoria generală a obligațiilor reprezintă fundamentul dreptului civil și al dreptului procesual civil, constituind mecanismul întregului sistem de drept (supranumit chiar „motorul circuitului civil”), respectiv acel argument logic și juridic care declanșează răspunderea persoanei obligate în temeiul unui contract, act juridic unilateral sau faptă juridică licită sau ilicită, precum și orice alt act sau fapt de care lege leagă nașterea unei obligații.

Teoria generală a obligațiilor a fost preluată din dreptul roman, fiind prelucrată de jurisconșulții francezi, găsindu-și consacrarea în Codul civil al lui Napoleon Bonaparte. În ciuda caracteristicii sale aparente, de materie stabilă, normele care reglementează obligațiile civile au suferit unele modificări, adaptând această materie tendințelor epocii moderne, în consens cu axioma: „Dreptul este o fațadă a vieții și viața nu este staționară. Dacă s-ar opri pe loc, ar însemna moarte”⁴.

Astfel, având în vedere noile orientări ale doctrinei și jurisprudenței din ultimele decenii în materia obligațiilor civile, legiuitorul a acordat o atenție sporită acestui subiect, realizând o reglementare detaliată a obligațiilor civile prin intermediul dispozițiilor cuprinse în Cartea a V-a a Codului civil.

Reglementarea, structurată în 11 titluri și întinsă pe 1334 articole, propune o abordare unitară a raporturilor obligaționale, cuprinzând dispoziții generale referitoare la izvoare, modalități și tipuri de obligații, executarea, transmiterea și stingerea

---

¹ M.Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004.

² În dreptul UE, profesiile liberale sunt asimilate serviciilor, iar în cadrul Strategiei de la Lisabona, adoptată de Consiliul European în martie 2000 s-a stabilit că: „economia bazată pe cunoaștere este cea mai competitivă și cea mai dinamică din lume, capabilă de o creștere economică durabilă, însoțită de o îmbunătățire din punct de vedere calitativ și cantitativ a ocupării forței de muncă, de o mai mare coeziune socială și de o sporită protecție a mediului înconjurător”; În cadrul serviciilor, profesiile liberale sunt chemate să joace un rol important în ameliorarea competitivității economiei europene. Aproximativ o treime din activitatea serviciilor se referă la categoria 74 a nomenclurii NACE, intitulată „servicii furnizate în principal întreprinderilor”, care este atribuită „profesiilor liberale”.

³ I. Adam, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 2.

⁴ A se vedea, în acest sens, G. Plastara, *Curs de drept român*, Vol. IV. *Obligațiunile*, Ed. Cartea Românească, București, 1925, p. 20.

obligațiilor, precum și un capitol special destinat restituirii prestațiilor. Un titlu **distinct** este consacrat contractelor speciale și modalităților de garantare a obligațiilor, renunțându-se la diviziunea tradițională în raporturi civile și comerciale, și asigurând o protecție corespunzătoare subiecților de drept aflate pe o poziție de inferioritate economică.

Datorită importanței deosebite pe care o prezintă mecanismul obligațiilor în cadrul sistemului de drept, actualul Cod civil, spre deosebire de Codul civil anterior, **definește** obligația civilă într-o manieră succintă, reliefând într-o formă lapidară și **totuși** concisă legătura dintre debitor (persoana care se obligă să dea, să facă sau să nu facă ceva) și creditor (persoana îndreptățită a pretinde debitorului său îndeplinirea prestației la care acesta s-a obligat, și anume: a da, a face sau a nu face ceva).

Codul civil anterior nu definea *in terminis* obligația civilă, lăsând această misiune doctrinei moderne¹.

În acest sens, în literatura juridică de specialitate² au fost formulate mai multe definiții ale obligației civile.

---

¹ Această omisiune a definirii în termeni precisi a noțiunii de obligație rezidă în faptul că legiuitorul a preluat și însușit din dreptul roman, celebra definiție a obligației civile prevăzută în *Instituțiile* lui Iustinian, potrivit căreia: *obligatio est iuris vinculum quo necessitate adstringimur alicuius solvendae rei secundum nostrae civitatis iura* (obligația este o legătură juridică prin care suntem siliți cu necesitate a plăti ceva conform drepturilor cetății noastre). Din definiția lui Iustinian se desprind două caracteristici importante ale raportului obligațional: a) legătura juridică între debitor și creditor, desemnată prin sintagma *vinculum iuris* (legătura de drept) și b) posibilitatea de constrângere a debitorului la plata prestației datorate, desemnată prin expresia *quo adstringimur* (prin care suntem constrânși). Definiția romană este însă lacunară, întrucât nu identifică dreptul de creanță cu obligația (cum s-a întâmplat mai târziu, în doctrina modernă a dreptului civil), ci doar îl prezintă pe debitor ca fiind într-o încătușare juridică față de *alicuius*, deci față de creditor, căruia să-i plătească ce-i datorează. Tot astfel, persoana creditorului nu este menționată în mod expres în cuprinsul definiției, ci doar se face aluzie la ea atunci când se subliniază legătura juridică, respectiv atunci când se precizează ideea de constrângere (*adstringimur*) a debitorului de către creditor. În scopul completării acestor lacune legislative, în doctrina juridică au fost formulate diverse definiții privind conceptul de obligație civilă. Această omisiune este întâlnită și în legislația altor state, spre exemplu: Codul civil francez din 1804, cel austriac din 1811, precum și cel elvețian din 1907. Codul civil român conturează conținutul raportului obligațional în cadrul art. 1164, articol deschizător al Cărții a V-a „Despre obligații”, Titlul I „Dispoziții generale”. *De lege lata*, menționăm faptul că definițiile formulate în literatura juridică de specialitate nu sunt înlăturate prin intermediul acestei modificări survenite odată cu intrarea în vigoare a dispozițiilor Codului civil, ci ele sunt menite a completa definiția lapidară consacrată de legiuitor, accentuând acele elemente specifice ce fac parte integrantă din conținutul raportului juridic obligațional, cum ar fi: subiecții raportului juridic: creditor, debitor; obiectul raportului: prestația datorată de debitor; precum și amprenta juridică pe care o poartă obligațiile civile, prin caracteristica acestora de a se prezenta sub forma unor legături de drept.

² A se vedea, în acest sens, L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, Vol. I. Regimul juridic general, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 4.

Astfel, într-o primă opinie¹, obligația a fost definită ca fiind raportul juridic în temeiul căruia o persoană, numită creditor, are dreptul de a pretinde de la o altă persoană, numită debitor, o anumită prestație, pe care acesta este îndatorat a o îndeplini.

Într-o altă opinie², obligația sau dreptul de creanță este o legătură de drept între două persoane în virtutea căreia creditorul îl poate constrânge pe debitor să-i plătească o sumă de bani, să-i livreze (predea) un lucru sau să îndeplinească o prestație care poate consta în a face ceva ori să se abțină de la un act determinat.

În fine, într-o ultimă opinie³, și fără să epuizăm numeroasele definiții din literatura de specialitate, obligația *lato sensu* este o legătură juridică între două sau mai multe persoane, în virtutea căreia o parte, denumită debitor, se obligă față de alta, denumită creditor, la executarea unei prestațiuni pozitive sau negative, adică la un fapt sau la o abstențiune.

În doctrina actuală⁴, obligația în sens larg desemnează acel raport juridic în conținutul căruia intră dreptul subiectului activ, denumit creditor, de a cere subiectului pasiv, denumit debitor, să dea, să facă sau să nu facă ceva, sub sancțiunea constrângerii de stat în caz de neexecutare de bunăvoie⁵.

După cum se poate observa, obligația evocă, sub aspect activ, un creditor și o creanță, iar sub aspect pasiv, un debitor și o datorie, iar sub ambele sale aspecte, un raport juridic obligațional.

¹ I. Albu, *Drept civil. Introducere în studiul obligațiilor*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p. 14.

² A. Colin, H. Capitant, *Cours elementaire de droit civil français*, tome II, 9e éd., Dalloz, Paris, 1942, p. 5. Trebuie precizat că această definiție are la bază dispozițiile art. 1101 C.civ. fr. care nu definește *in terminis* obligația, textul de lege menționat referindu-se în mod expres la definiția contractului din care autorii au extras cele trei obligații principale de a da, a face și a nu face.

³ A se vedea, în acest sens, C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. II, Ed. Națională S. Ciornei, București, 1929, p. 511. În opinia acestor autori, „obligația constă într-un raport juridic; unul din elementele raportului este sarcina debitorului, celălalt element este dreptul creditorului sau creanța. De aceea, obligațiile se mai numesc și drepturi de creanță. Ele constând esențialmente dintr-un raport între persoane, se mai numesc și drepturi personale”. Identificarea celor două noțiuni, respectiv „creanța” și „obligația”, a fost criticată în literatura de specialitate, susținându-se că „pretinsa lor sinonimie poate fi cel mult un mod de a exprima legătura indisolubilă dintre dreptul de creanță și obligație”.

⁴ I. Adam, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 3. Într-o altă opinie, obligația este „acel raport juridic în temeiul căruia o persoană – numită creditor – poate să pretindă unei alte persoane – numită debitor – să-i facă o prestație pozitivă sau negativă, iar în caz de neîndeplinire s-o poată obține în mod forțat”. A se vedea I. Dogaru, P. Drăghici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 11.

⁵ Pentru o definiție în doctrina anterioară, a se vedea C. Stătescu, C. Birsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. All Beck, București, 2002, p. 3.

În cazul în care se pune accentul *pe latura pasivă*, obligația poate fi definită ca fiind acel raport juridic în virtutea căruia o persoană, denumită debitor, este ținută față de o altă persoană, denumită creditor, fie la o prestație pozitivă (a da, a face), fie la o abstențiune (a nu face).

Din analiza acestei definiții rezultă că raportul juridic de obligații este alcătuit din două laturi: una activă, adică un creditor și dreptul de creanță, și alta pasivă, înțelegând pe debitor și datoria ce-i incumbă.

Debitorul este ținut fie de o prestație pozitivă (*a da* sau *a face*), fie de o prestație negativă (*a nu face ceva*).

Din punctul de vedere al creditorului, raportul de obligație apare ca un drept de creanță și, dimpotrivă, din punctul de vedere al debitorului, el apare ca o datorie.

Codul civil definește obligația civilă ca fiind legătura de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată (*art. 1164 C.civ.*). Observăm că din cuprinsul definiției legale că în structura obligației nu intră sancțiunea ca element al acesteia, fiind rațional să nu se acrediteze o asemenea teză avându-se în vedere că obligațiile trebuie executate benevol și numai în caz contrar să se recurgă la forța de constrângere a statului¹.

În ceea ce ne privește, *definim* obligația ca fiind acea componentă a raportului juridic, prin care o persoană numită debitor (*reus debendi*) este ținută față de o altă persoană numită creditor (*reus credendi*) să execute o prestație, la care aceasta s-a obligat, care poate consta în a da, a face sau a nu face ceva².

Când vorbim de componenta raportului juridic obligațional, avem în vedere că în cadrul acesteia intră legătura de drept al cărui element primordial este prestația pe

---

¹ I. Adam, Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, op. cit., 2014, p. 20.

² În literatura de specialitate franceză, obligația este definită ca fiind „*un lien de droit, non pas entre une personne et une chose comme le droit de propriété, mais entre deux personnes en vertu duquel l'une d'elles, le créancier, peut exiger de l'autre, le débiteur, une prestation ou une abstention*” (o legătură de drept, nu între o persoană și un lucru precum dreptul de proprietate, ci între două persoane, în virtutea căreia una dintre cele două persoane, creditorul, poate cere debitorului efectuarea unei prestații sau a unei abțineri). A se vedea, în acest sens, Fr. Terré, P. Simler, Yv. Lequette, Droit civil. Les obligations, 10e éd., Dalloz, Paris, 2009; R. Demogue, Traité des obligations en général, tome I, Sources des obligations, Librairie Arthur Rousseau, Paris, 1923, p. 16; L. Josserand, Cours de droit civil français, tome II, Ed. Sirey, Paris, 1933, p. 1; M. Planiol, G. Ripert (avec le concours de J. Boulanger), Traité élémentaire de droit civil, tome II, 2e éd., LGDJ, Paris, 1947, p. 1; R. Dekkers, Précis de droit civil belge, Les obligations – Les preuves – Les contrats – Les suretés, tome II, Établissements Émile Bruylant, Bruxelles, 1955, p. 7; G. Marty, P. Raynaud, Droit civil, tome II, Vol. I. Les obligation, Ed. Sirey, Paris, 1962, p. 7; Al. Weill, Fr. Terré, Droit civil. Les obligations, Dalloz, Paris, 1975, p. 1; J. Carbonnier, Droit civil. Les obligations, tome IV, 19e éd., PUF, Paris, 1995, p. 17; Fr. Terré, Ph. Simler, Yv. Lequette, Droit civil. Les obligations, Dalloz, Paris, 1999, p. 1-2; Ph. Malaurie, L. Aynès, Cours de droit civil. Les obligations, Ed. Cujas, Paris, 1999-2000, p. 15; A. Bénabent, Droit civil. Les obligations, 8e éd., Montchrestien, Paris, 2001, p. 1-2; Y. Buffelan-Lanore, Droit civil. Deuxième année, Armand Colin, Paris, 2002, p. 1-2.